

КОНТРОЛЬ ЗА ВПРОВАДЖЕННЯМ ТА ВИКОНАННЯМ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

У Законі України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" (від 16.07.99 р. за № 996 – XIV) облікова політика визначається як "сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності". Разом з тим, під обліковою політикою розуміють зведення правил ведення обліку, яке визначає ідеологію економіки підприємства на поточний рік.

Основна мета облікової політики – забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень.

У тому разі, коли законодавство надає підприємству можливість самостійно обирати методи ведення бухгалтерського обліку, постає питання про розробку методології обліку. Формування облікової політики полягає в тому, що з усієї сукупності способів реалізації названих прийомів обирають ті, які прийнятні на даний час у конкретних умовах. Обрані способи ведення бухгалтерського обліку мають забезпечувати обліковий процес, внаслідок чого формується повна і достовірна картина майнового та фінансового стану підприємства. Формуючи облікову політику, головний бухгалтер приймає методологічні рішення про організацію обліку. Від її складових елементів залежить достовірне відображення господарських операцій, а відповідно й інформація у фінансовій звітності.

Положення щодо обліку господарських операцій розробляється на тривалий термін (мінімум на рік), тож ставитися до його розробки потрібно уважно. Аналіз практики формування та застосування облікової політики підприємств дозволив встановити, що в сучасних умовах процесу її формування приділяється недостатня увага як з боку працівників бухгалтерської служби, так і з боку власників та адміністрації підприємства. Тому одним із етапів у процесі формування та застосування обраної облікової політики підприємства є контроль за впровадженням та виконанням засад, принципів та процедур встановленої облікової політики, виявлення недоліків та внесення за необхідністю змін.

Вивчення контролюючим органом чи окремою контролюючою особою, зокрема, співставності фінансових даних, господарюючого суб'єкта, здійснюється з одночасною перевіркою відображених в обліку дотримання ним принципу незмінності методології окремих господарських операцій і оцінки майна в обліку.

Тому ознайомлення з діяльністю підприємства контролер починає з вивчення облікової політики підприємства. Це дозволяє швидко визначити особливості обліку підприємства, скласти точний план перевірки з врахуванням специфіки діяльності і фінансового стану підприємства.

Саме тому перевірці підлягає облікова політика підприємства як система способів і прийомів організації та ведення обліку на конкретному підприємстві. Вона закріплюється відповідним внутрішнім нормативним актом на невизначений термін. Іншими словами, це порядок здійснення первинного спостереження, вартісного виміру, поточного групування і підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності підприємства або реалізація методу бухгалтерського обліку.

Мета аудиту і ревізії облікової політики підприємства – встановлення її відповідності чинним нормативним та законодавчим актам, а також характеру і масштабу діяльності підприємства. Об'єктом вивчення є всі внутрішньофірмові документи, що визначають питання організації і ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Завдання аудиту і ревізії облікової політики наступні:

- встановити наявність наказу (розпорядження) керівника про прийняття облікової політики підприємства;
- визначити відповідність прийнятої облікової політики вимогам законодавства та Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку;
- вивчити дотримання при розробці наказу про облікову політику припущень і вимог, встановлених нормативними документами;
- дослідити повноту розкриття вибраних при формуванні облікової політики способів ведення бухгалтерського обліку, що істотно впливають на оцінку і прийняття рішень користувачами бухгалтерської звітності;
- перевірити наявність посадових інструкцій, наявність та ефективність затвердженої системи документообігу, вибір форми ведення бухгалтерського обліку, встановлений порядок проведення інвентаризації майна та зобов'язань, затверджений робочий план рахунків бухгалтерського обліку;
- проаналізувати й оцінити загальні та конкретні елементи облікової політики.

Недотримання підприємством вимог щодо законодавчої регламентації облікової політики, навіть при несуттєвому впливі на фінансові результати діяльності підприємства і достовірність фінансової звітності, може привести до негативних наслідків з боку уповноважених державних контролюючих органів.

Таким чином, при дослідженні облікової політики контролюючий суб'єкт повинен з'ясувати такі питання:

– чи дотримується порядок оформлення Наказу про облікову політику, чи наявні на підприємстві необхідні внутрішні документи, положення, інструкції, які затверджуються одночасно з Наказом про облікову політику;

– термін фактичного введення в дію Наказу про облікову політику (з 1 січня нового фінансового року, а для новоствореного підприємства – не пізніше 90 днів з дня державної реєстрації);

– повне розкриття встановлених способів ведення бухгалтерського обліку, які здійснюють суттєвий вплив на оцінку і прийняття рішень користувачів бухгалтерської звітності (наприклад, оцінка і спосіб нарахування амортизації на основні засоби, нематеріальні активи, критерії віднесення об'єктів до основних засобів і нематеріальних активів, спосіб погашення вартості малоцінних необоротних матеріальних активів, порядок оцінки сировини, матеріалів, МШП, незавершеного

виробництва, товарів, готової продукції);

– дотримання методики ведення обліку (методів оцінки запасів, методів нарахування амортизації тощо), обраної та затвердженої в Наказі;

– визначити, за якою формою ведеться облік, чи передбачена вона в Наказі про облікову політику, акцентувати увагу на особливостях, пов'язаних з цим (книжково-журнальна, меморіальна, журнальна, автоматизована, спрощена форма обліку);

– чи оформлені всі господарські операції первинними документами і чи містяться в них обов'язкові реквізити (назва документу; дата його складання; назва організації, від імені якої складений документ; зміст господарської організації); вимірники господарської операції в натуральних і грошових вимірниках; посадові особи, відповідальні за здійснення господарської операції і правильність її оформлення, підписи вказаних осіб);

– чи проводиться на підприємстві інвентаризація майна і зобов'язань та як часто, чи затверджуються керівником підприємства порядок і терміни її проведення (за виключенням випадків обов'язкової інвентаризації).

Окрім питань, що стосуються методики обліку, необхідно встановити і відповідність питань щодо організації роботи облікової служби. Зокрема:

– чи затверджені керівником підприємства: робочий план рахунків, форми первинних документів, порядок проведення інвентаризації, правила документообігу і технологія обробки облікової інформації, порядок контролю за господарськими операціями;

– наскільки ефективний облік на підприємстві, як вирішені питання на складних ділянках облікової роботи, наскільки звільнений обліковий персонал від виконання невластивих йому облікових функцій, які раціональні прийоми застосовуються для виключення дублювання даних;

– як організована облікова робота на підприємстві: чи встановлений твердий графік, що передбачає терміни виконання всього комплексу облікових робіт не тільки працівниками бухгалтерії, але й обліково-зобов'язаними особами; чи правильно розподілені обов'язки між всіма обліковими працівниками у відповідності з посадами та кваліфікацією, чи розроблені для них посадові інструкції, що визначають їх обов'язки та відповідальність за доручену ділянку роботи; чи проводиться систематичний інструктаж щодо порядку заповнення, проходження документації і ведення обліку, чи перевіряється в процесі інструктажу виконання окремих робіт з одночасним виправленням виявлених недоліків та помилок;

– чи забезпечена на підприємстві єдність та порівнянність облікових і планових показників, а також дотримання одноманітності в методах їх розрахунку, необхідної для контролю виконання плану.

Крім цього встановлюють чи є облік дієвим, оперативним, чи використовуються облікові дані для безпосередньої та швидкої допомоги керівництву, адміністративно-управлінському та інженерно-технічному персоналу у вирішенні завдань, поставлених перед ним; чи своєчасно надаються необхідні довідки, пояснення, матеріали для аналізу, обґрунтовані рекомендації, розрахунки тощо.

Враховуючи всі вище перелічені критерії, варто зазначити що вкрай необхідною є перевірка контролюючими органами достовірності і правильності ведення облікової

політики на підприємстві з метою запобігання недоліків та зловживань при веденні обліку.

Вітчизняним законодавством передбачена відповідальність за невиконання наказу про облікову політику. Тому зі змістом наказу про облікову політику потрібно ознайомити всіх працівників підприємства, які зобов'язані виконувати його положення. За невиконання зазначених норм розпорядчого документа можливе застосування відповідальності, яка встановлюється внутрішніми правилами підприємства. Крім того, недостовірне відображення подій впливає на показники у фінансової звітності підприємства, а це означає внесення до неї неправдивих даних. За таке порушення статтею 164-2 КпАП передбачено відповідальність – накладення штрафу від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (на сьогодні – від 136,00 до 255,00 грн.).

**ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКА КОМЕРЦІЙНА АКАДЕМІЯ
МАЛОПОЛЬСЬКА ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІЧНА (ПОЛЬЩА м. ТАРНУВ)
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ
ЛЬВІВСЬКОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ АКАДЕМІЇ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І КАФЕДРА АУДИТУ
ЛЬВІВСЬКОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ АКАДЕМІЇ**

***СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ
У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ УПРАВЛІННЯ***

***Матеріали VI Міжнародної науково-практичної
конференції***

Львів, 28-29 квітня 2011 року

**Львів
Видавництво Львівської комерційної академії
2011**

Стан, проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю у контексті сучасних концепцій управління : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції / [відповідальні за випуск: проф. Рудницький В.С., доц. Бачинський В.І.]. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – 584с.

Організаційний комітет:

<i>Куцик П.О.</i>	к.е.н., професор, перший проректор ЛКА
<i>Шевчук В.О.</i>	д.е.н., професор, проректор з наукової роботи ЛКА
<i>Герасименко Т.О.</i>	к.е.н., доцент, директор Інституту економіки та фінансів ЛКА
<i>Рудницький В.С.</i>	д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту ЛКА
<i>Бачинський В.І.</i>	к.е.н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Мізюк Б.М.</i>	д.е.н., професор, декан факультету менеджменту, завідувач кафедри інформаційних систем у менеджменті ЛКА
<i>Козьол Лешик</i>	д.е.н., професор, завідувач кафедри управління Малопольської вищої школи економічної, Польша, м. Тарнув
<i>Озеран В.О.</i>	к.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Гринів Б.В.</i>	к.е.н., доцент кафедри аудиту ЛКА
<i>Медвідь Л.Г.</i>	к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Панченкова Ю.В.</i>	к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Корягін М.В.</i>	к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Костів М.А.</i>	к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Плеша В.І.</i>	викладач кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Рудницький Т.В.</i>	викладач кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Попітніч Т.В.</i>	викладач, провідний фахівець кафедри бухгалтерського обліку ЛКА
<i>Дмитришин У.Б.</i>	завідувач кабінетом інформаційних технологій в бухгалтерському обліку Навчально-наукового інформаційного інституту академії

Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції містять тези доповідей учасників за результатами досліджень у галузі бухгалтерського обліку, аналізу, контролю, управління.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Організаційний комітет не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах.